

สารบัญ

	หน้า
บทที่ ๑ ข้อพิจารณาเบื้องต้น	๓
๑. หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวินิจฉัยปัญหาข้อเท็จจริงในทางอรรถคดี	๓
๑.๑ ข้อเท็จจริงที่ได้จากคำรับ (Admission) ของคู่ความในศาล	
๑.๒ ข้อเท็จจริงที่วินิจฉัยได้โดยอาศัยบทกฎหมายที่วางบทสันนิษฐานเด็ดขาดเอาไว้ หรือหลักกฎหมายปิดปากไม่ให้อุ้กรณเถียง	
ข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่น (Absolute or Irrebuttable Presumption) ๔	
๑.๓ ข้อเท็จจริงที่สามารถวินิจฉัยได้โดยอาศัยความรู้ทั่วไปของศาลเอง (Judicial Notice)	๔
๑.๔ ข้อเท็จจริงที่ได้โดยพยานหลักฐาน (Evidence)	๕
๒. กฎหมายลักษณะพยานหลักฐานของไทย	๗
๓. บทกฎหมายไทยที่เกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีแพ่งและคดีอาญาสามัญ	๘
๔. ขั้นตอนในการใช้กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน	๒๕
บทที่ ๒ กรณีที่ต้องใช้พยานหลักฐาน	๓๑
๑. ปัญหาข้อกฎหมายและปัญหาข้อเท็จจริง	๓๒
๑.๑ ปัญหาข้อกฎหมาย	๓๒
(๑) ข้อพิพาทที่โต้แย้งกันว่ามีกฎหมายบทใดบทหนึ่งใช้บังคับอยู่ในขณะเกิดเหตุคดีนั้นหรือไม่	๓๒
(๒) ข้อพิพาทที่โต้แย้งกันว่าความหมายของบทกฎหมายบทนั้นมีอย่างไร	๓๒
(๓) ปัญหาเกี่ยวกับผลของการนำบทกฎหมายไปปรับใช้กับข้อเท็จจริงในคดี	๓๓

๑.๒ ปัญหาข้อเท็จจริง	๓๓
(๑) ปัญหาข้อพิพาทที่โต้แย้งกันเกี่ยวกับการกระทำของบุคคล ว่าบุคคลใดกระทำการใดหรือไม่ อย่างไร	๓๓
(๒) ปัญหาพิพาทกันเกี่ยวกับสภาพจิตใจของบุคคล	๓๓
(๓) ข้อพิพาทที่โต้แย้งกันเกี่ยวกับเหตุการณ์ว่ามีเกิดขึ้น หรือการมีอยู่ หรือการสิ้นสุดไปของเหตุการณ์อย่างใด อย่างหนึ่งหรือไม่ อย่างไร และข้อพิพาทที่โต้แย้งกันเกี่ยวกับ ความมีอยู่หรือไม่มีอยู่ของวัตถุสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสภาวะการณ์ ที่เป็นนามธรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง	๓๔
๒. ปัญหาข้อกฎหมายต้องไม่ใช้พยานหลักฐาน	๓๙
๒.๑ ปัญหากฎหมายต่างประเทศ	๔๐
๒.๒ กฎหมายระหว่างประเทศ	๔๒
๒.๓ กฎหมายลำดับรองที่มีฐานะต่ำกว่ากฎกระทรวง	๔๖
๒.๔ ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายท้องถิ่น	๕๐
๒.๕ กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดก	๕๒
๒.๖ ปัญหาการอุดหนุนว่างของกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๔ วรรคสอง	๕๔
๒.๗ ปัญหากรณีนิติคณะรัฐมนตรี	๕๖
๓. ปัญหาข้อเท็จจริงต้องใช้พยานหลักฐาน	๕๘
๓.๑ ความหมายของพยานหลักฐาน	๕๙
๓.๒ พยานหลักฐานในสำนวนของศาล	๘๑
๔. ข้อยกเว้นหลักที่ว่าถ้าเป็นปัญหาข้อเท็จจริงต้องใช้พยานหลักฐาน	๙๕
๔.๑ ข้อเท็จจริงซึ่งเป็นที่รู้จักกันอยู่ทั่วไป (Judicial Notice)	๙๖
๔.๒ ข้อเท็จจริงซึ่งไม่อาจโต้แย้งได้ (Undisputable Fact as a result of absolute presumption or estoppel)	๑๐๑

๔.๒.๑	ตาม พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๘	๑๐๒
๔.๒.๒	ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๔๖	๑๐๓
๔.๒.๓	ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๕	๑๑๕
๔.๓	ข้อเท็จจริงซึ่งคู่ความรับกันแล้วหรือถือว่ารับกันแล้วในศาล (Facts Admitted in Court)	๑๒๕
๔.๓.๑	คำรับของคู่ความกับคำรับของคนที่ไม่ใช่คู่ความ	๑๒๖
๔.๓.๒	คำรับที่กระทำในศาลกับคำรับที่กระทำนอกศาล	๑๒๘
๔.๓.๓	คำรับที่เป็นผลร้ายต่อรูปคดีของผู้ทำคำรับเอง (unfavourable admission) กับคำรับที่เป็นคุณ ต่อผู้ทำคำรับ (favourable admission)	๑๓๓
๔.๓.๔	คำรับโดยปริยาย (implied admission)	๑๓๔
๔.๓.๕	กฎหมายถือว่ารับ	๑๓๙
	(๑) ป.วิ.พ. มาตรา ๑๐๐ วรรคสอง	๑๓๙
	(๒) ป.วิ.พ. มาตรา ๑๘๓ วรรคสอง	๑๔๑
	(๓) ป.วิ.พ. มาตรา ๑๒๓ วรรคหนึ่ง	๑๔๑
	(๔) ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๗ วรรคสอง	๑๔๓
๔.๓.๖	คำทำหรือคำรับที่มีเงื่อนไขบังคับก่อน (conditional admission)	๑๔๖
	(๑) ความหมายของคำทำ	๑๔๗
	(๒) เงื่อนไขของคำทำชอบด้วยกฎหมายหรือไม่	๑๕๑
	(๓) ผลของคำทำที่สมบูรณ์ผูกพันผู้ใด	๑๕๑
	(๔) การตีความคำทำ	๑๕๕
	(๕) การดำเนินคดีในกรณีที่คำทำไม่สามารถบรรลุผล ได้อย่างแน่แท้	๑๕๗

	หน้า
๔.๓.๗ คำรับในคดีอาญา	๑๖๐
บทที่ ๓ หน้าที่นำสืบ (Burden of Proof)	๑๖๗
โครงสร้างของกฎเกณฑ์ในเรื่องหน้าที่นำสืบ	๑๗๐
๑. ประเด็นข้อพิพาท (Disputed Issues)	๑๗๑
๑.๑ ความสำคัญของประเด็นข้อพิพาท	๑๗๑
๑.๒ ความหมายและหลักเกณฑ์ในการกำหนดประเด็นข้อพิพาท	๑๗๖
๑.๓ ทางแก้ในกรณีที่ศาลกำหนดประเด็นข้อพิพาทผิด	๑๘๒
๑.๔ ประเด็นข้อพิพาทในคดีอาญา	๑๘๗
๒. ภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบ (Legal Burden of Proof)	
ในแต่ละประเด็นข้อพิพาท	๑๙๐
๒.๑ ความสำคัญของภาระการพิสูจน์	๑๙๐
๒.๒ หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดภาระการพิสูจน์	๑๙๒
๒.๓ ทางแก้ในกรณีที่ศาลชั้นต้นกำหนดหน้าที่นำสืบ หรือภาระการพิสูจน์ผิด	๒๓๖
๒.๔ ภาระการพิสูจน์ในคดีอาญา	๒๓๙
๓. การจัดลำดับก่อนหลังในการนำพยานหลักฐานเข้าสืบ (Order of Proof)	๒๔๔
๓.๑ หลักเกณฑ์ในการกำหนดให้คู่ความฝ่ายใดนำสืบก่อนหลัง	๒๔๕
๓.๒ ทางแก้ในกรณีที่ศาลจัดลำดับการสืบก่อนหลังผิด	๒๕๒
๔. มาตรฐานการพิสูจน์ (Standard of Proof)	๒๕๕
๔.๑ มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีอาญา :	
proof beyond reasonable doubt	๒๕๖
๔.๒ มาตรฐานการพิสูจน์ในคดีแพ่ง :	
proof on the balance of probability	๒๕๗

๔.๓	มาตรฐานการพิสูจน์ชนิดที่สาม : proof by clear and convincing evidence	๒๕๘
๔.๔	มาตรฐานการพิสูจน์ให้เห็นมูลความแห่งคดี : proof of prima facie case or probable cause	๒๖๐
บทที่ ๔	หลักกฎหมายว่าด้วยการรับฟังพยานหลักฐาน (Admissibility of Evidence)	๒๖๓
๑.	บทตัดพยานหลักฐานที่เป็นเท็จหรือปลอม	๒๗๐
๒.	บทตัดพยานหลักฐานที่ฟุ่มเฟือย (superfluous) ประวิงให้ชักช้า (undue delaying) หรือไม่เกี่ยวกับประเด็น (irrelevant)	๒๗๐
๓.	บทตัดพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นหรือได้มาโดยมิชอบ (Rule against illegally obtained evidence)	๒๗๒
๓.๑	แนวคิด	๒๗๒
๓.๒	บทกฎหมายของไทย	๒๗๕
๓.๓	ข้อจำกัด	๒๘๒
๓.๔	กรณีศึกษา	๒๘๕
๓.๕	ปัญหา	๒๘๑
๔.	บทตัดพยานบอกเล่า (Rule against Hearsay)	๒๘๓
๔.๑	ความหมายของพยานบอกเล่า	๒๘๔
๔.๒	บทตัดพยานบอกเล่าในกฎหมายไทย	๒๘๖
๔.๓	กรณียกเว้นให้รับฟังพยานบอกเล่าได้	๒๘๙
๔.๔	น้ำหนักของพยานบอกเล่า	๓๐๒
๕.	พยานหลักฐานที่เกี่ยวกับประวัติอาชญากรรมหรือความประพฤติ ในทางชั่วร้ายของจำเลยในคดีอาญา ต้องห้ามไม่ให้รับฟัง มาใช้ในการพิสูจน์ความผิดในคดีปัจจุบันของจำเลย	๓๐๕

๖.	บทตัดพยานหลักฐานที่แสดงถึงพฤติกรรมทางเพศของผู้เสียหาย ในคดีความผิดเกี่ยวกับเพศ	๓๑๓
๗.	บทตัดพยานบุคคล	๓๑๓
๗.๑	บทตัดพยานบุคคลในคดีอาญา	๓๑๔
๗.๒	บทตัดพยานบุคคลที่ใช้ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญา	๓๑๙
๗.๓	บทตัดพยานบุคคลที่ใช้เฉพาะในคดีแพ่ง	๓๒๐
๘.	บทตัดพยานเอกสารในคดีแพ่ง	๓๕๔
บทที่ ๕	การยื่นพยานหลักฐาน (Adduction of Evidence)	๓๖๑
	หมวดที่ ๑ : หลักทั่วไปของการยื่นพยานหลักฐาน	๓๖๕
๑.	การสืบพยานหลักฐานเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาคดี จึงต้องกระทำในหลักเกณฑ์เดียวกันกับการพิจารณาคดี	๓๖๕
๑.๑	ต้องกระทำในศาล	๓๖๕
๑.๒	ต้องกระทำโดยเปิดเผย	๓๖๙
๑.๓	ต้องกระทำต่อหน้าคู่ความ	๓๗๐
๑.๔	ต้องใช้ภาษาไทย	๓๗๕
๑.๕	ต้องทำตามขั้นตอนและกรอบเวลาที่กฎหมายและศาลกำหนด	๓๘๑
๑.๕.๑	ในคดีแพ่ง	๓๘๒
๑.๕.๒	ในคดีอาญา	๓๘๖
๒.	การยื่นบัญชีระบุพยาน (List of Evidence)	๓๙๒
๒.๑	วัตถุประสงค์และโครงสร้างของกฎ	๓๙๒
๒.๑.๑	กฎเกณฑ์ในเรื่องบัญชีระบุพยาน	๓๙๒
๒.๑.๒	โครงสร้างของกฎ	๓๙๔
๒.๒	ตัวกฎและสภาพบังคับ	๓๙๗
๒.๒.๑	หลักปฏิบัติตามกฎ ๑๔ ประการ	๓๙๗

๒.๒.๒	สภาพบังคับของกฎหรือบท sanction ของกฎเกณฑ์ ในการยื่นบัญชีระบุงพยาน	๔๑๐
๒.๓	ข้อยกเว้นของกฎ	๔๑๕
๒.๓.๑	มาตรา ๘๘ วรรคสาม	๔๑๕
๒.๓.๒	มาตรา ๘๗(๒) ตอนท้าย	๔๑๘
๒.๔	กรณีที่ไม่อยู่ในขอบเขตบังคับตามมาตรา ๘๘	๔๒๐
๒.๕	หลักในเรื่องบัญชีระบุงพยานหลักฐานในคดีอาญา	๔๒๗
๓.	เงื่อนไขและวิธีการในการนำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อ (impeach or discredit) พยานบุคคล (ป.วิ.พ. มาตรา ๘๙)	๔๓๔
๓.๑	วัตถุประสงค์ของกฎ	๔๓๗
๓.๒	ขอบเขตของกฎ	๔๔๐
๓.๓	สภาพบังคับของกฎ	๔๔๒
๓.๔	ข้อยกเว้นของกฎ	๔๔๔
๓.๕	การอนุโลมเอามาตรา ๘๙ ไปใช้ในคดีอาญา	๔๔๕
หมวดที่ ๒ : หลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีการนำสืบพยานหลักฐาน		
เฉพาะแต่ละประเภท		๔๔๗
๑.	วิธีการนำสืบพยานเอกสาร (Documentary Evidence)	๔๔๗
๒.	หลักเกณฑ์ว่าด้วยวิธีการนำสืบพยานบุคคล	๔๖๕
๒.๑	การนำพยานบุคคลมาสู่ศาล	๔๖๖
๒.๒	การสาบานหรือปฏิญาณตน	๔๗๑
๒.๓	การเบิกความด้วยวาจา	๔๗๓
๒.๔	การสืบพยานคู่	๔๗๘
๒.๕	พยานปรบักษ์	๔๘๔
๒.๖	การสืบพยานเด็กและพยานที่หวาดกลัวจำเลยในคดีอาญา	๔๘๘
๒.๗	การบันทึกคำเบิกความในสื่อภาพและเสียง	๔๙๑

	หน้า
๓. วิธีการนำสืบพยานวัตถุ (Real Evidence)	๔๙๒
๓.๑ ความหมาย	๔๙๒
๓.๒ วิธีการนำสืบ	๔๙๓
๔. วิธีการนำสืบพยานผู้เชี่ยวชาญ (Expert Witness)	๔๙๔
๔.๑ ความหมาย	๔๙๔
๔.๒ วิธีการนำสืบ	๔๙๕
๔.๓ การบังคับตรวจพิสูจน์โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์	๕๐๐
บทที่ ๖ การชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน (Weight and Cogency of Evidence)	๕๐๓
๑. หลักกฎหมาย	๕๐๔
๑.๑ ป.วิ.พ. มาตรา ๑๐๔	๕๐๔
๑.๒ ป.วิ.พ. มาตรา ๑๔๐วรรคหนึ่ง (๒)	๕๐๔
พระราชบัญญัติศาลยุติธรรม มาตรา ๓๑ (๓) และมาตรา ๒๙	
ป.วิ.อ. มาตรา ๑๘๔	๕๐๔
๒. หลักปฏิบัติ (rule of practice)	๕๐๕
๒.๑ การใช้หลักกฎหมายในเรื่องหน้าที่นำสืบ	
(legal burden of proof)	๕๐๖
๒.๒ การใช้หลักกฎหมายในเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์	
(standard of proof)	๕๐๖
๒.๓ พยานหลักฐานที่มีน้ำหนักไม่มั่นคง	๕๐๗
๒.๔ การอนุมานข้อเท็จจริงให้เป็นผลร้าย (adverse inference)	
ต่อคู่ความที่มีพฤติการณ์ส่อพิรุณ	๕๑๐